

VATROSLAVA KALENIČA DELNI RAZGLED PO TOPORIŠIČEVI STILISTIKI¹ ALI VISOKA ŠOLA SODOBNE POLEMIKE

Revija Jezik in slovstvo je v 33 vrstic obsegajočem spisu² dala lani kar dvajsetkrat natisniti moje ime. Natančno: desetkrat ime in priimek, petkrat samo priimek, štirikrat iz priimka izpeljani pridevniki na -ev — vse v različnih sklonih — enkrat po zgledu na Krležo napravljeni pridevnik na -evski (jožetoporišičevski)³. — Zakaj tako, se vprašaš bralec?

Ko bi bil rajni Spitzer — seveda po nepreračunljivi pomoti — kdaj ob kakšnem podobnem besedilu za trenutek zamudil svojega duha, bi bil seveda že ob prvem branju našel izhodišče za njegovo obravnavo prav v tej pogostnosti tolikokrat ponavljane etimona. Kaleničev spis bi tudi res mirno lahko bil naslovljen takole: Obračun s Toporišičem. Moram priznati, da me je Kaleničevo pisanje, takoj spomnilo slovitega Cankarjevega kupca iz Gospe Judit. Kakor je starejšemu rodu še znano, se ta kupec ni mogel zadovoljiti s kakovostjo jajca⁴ kot takega, temveč ga je nad vse vznemirjala moralna neoporečnost putke in petelina, ki sta po naravi stvari pač povezana s proizvodnjo jajc.⁵ — Kakor ne more drugače biti, je tudi besedilo takega moralnega človeka, nastalo sicer na opozorilo drugih⁶, samo na vzorni moralni višini. Prepričaj se, o bralec, ki si med tem verjetno že pozabil, kaj je Kalenič pisal, spravi pa si si mogoče za kakšno potrebo spomin: dobro ga je, namreč Kalenič tega T-a.

Že v tretjem stavku svojega besedila Kalenič opozarja na moje pojmovanje greha⁷, v četrtem namiguje na moja, resda brezuspešna, prizadevanja, da mu — o, ne samo njemu! — odvezam samostojnost⁸. Iz pogojnosti teh mojih moralnih vrlin⁹ se Kaleniču že v sedmem stavku razodene, da meni ni do resnice, temveč do poveljanja¹⁰ samega sebe¹¹. (Poslednje ponazarja pisava mojega imena z velikimi črkami!) Ko se mu je na tak način razbistrila moja moralna podoba (beri seveda grdoba), jo nekaj potez mojstra približa popolnosti: Jože Toporišič — je po smislu brati v devetem stavku — ni tako olikan kakor Vatroslav Kalenič¹², saj tako rekoč ne spoštuje očeta in matere in zato »popolnoma jasno« ne more razumeti, da on, Kalenič, Guberine, našega najboljšega¹³ stilistika ni napadel¹⁴. In v desetem stavku še: ta Toporišič svojega očeta ne le ne spoštuje, temveč mu tudi krađe¹⁵ (kraj tega zakonsko nedovoljenega

dejanja je tiskan z debelimi črkami). V enajstem stavku nahaja Kalenič vsemu temu skupni imenovalec v — posnemovalstvo je pač moj delež! — jožetoporišičevstvu¹⁶. Tako sedaj umetnina ni le končana, temveč je prešla tudi vsem razumno etiketo za razstavo v slovenskem strokovnem časopisu. Da pa se kopitarjevo oko po svoji nemarni navadi le ne bi zatikalo ob čevljih, sledi v dvanajstem stavku lepo vdelana opazka o Toporišičevem namerenem potvarjanju resnice¹⁷. V zadnjem, petnajstem, stavku tega zanimivega sporočila slovenski javnosti sledi, kot se za konec te vrste pisanja spodobi, tako rekoč le še prošnja za spreobrnjenje tega — ne malega!! — grešnika¹⁸, v pisanju po obrnjenem tabujskem načelu tolikokrat s pravim imenom imenovanega, ki sem osebno tu odgovarjajoči. Tako Kalenič o putki in petelinu.

In o jajcu? Res, kje so strokovni očitki? — Prvi je, da sem v dveh stavkih uporabil različna subjekta¹⁹, ne da bi pri tem ločil njuno duhovno svojino, tj. Petra Guberine od Kaleničeve²⁰. Drugi strokovni očitek je, da na str. 37 in 39 svojega članka dajem na svitlo str. 72, 137 in 145 knjige Zvuk i pokret u jeziku Petra Guberine²¹. In še: sicer se v trinajstem stavku svojega spisa odpoveduje polemiziranju z mano tako o terminih stilna točka — stilem (tudi ta dva sta tiskana polkrepko, kar je priča dobre opremljenosti naših tiskarn vsaj za nekatere »svrhe«) kakor o moji »metaforično-hiperbolični zamenjavi nosu s kumaro (in) o tem, ali se stilistika, in katera, in kakšna, mora ukvarjati z estetsko oceno ali ne, ali je ena sama stilistika, ali pa jih je več«, pač pa skromno omenja, da ga »Toporišičeva podzavestna doživetja ... niso nagnila k temu, da bi (pač o teh vseh stvareh) opustil svoje mnenje«²². — Tako je jasno: tudi jajce je čisto zanič, kar je bilo spričo moralne kakovosti putke in petelina itak že pričakovati.

Saj bi človek obupal, ko ne bi bilo vsaj v tem pogledu nekaj — sicer protislovne — tolažbe v tretjem Kaleničevem stavku, v tistem o mojem pojmovanju greha, kjer v svoji potrtoosti berem, da sem v svojem referatu na slavističnem sestanku na Bledu septembra 1962. leta vendarle prišel do istih sklepov, kakor nekdo drug²³, čeprav seveda že za njim.

Do tega mesta sem prišel že pred pol leta v Hamburgu, kamor mi je mlado poletje na listu papirja prineslo ta Kaleničev pozdrav iz domovine. Nadaljevati odgovora ni bilo mogoče, ker je pisec citiral razna mesta, ki tam nisem mogel do njih, pa tudi važnejše stvari je bilo treba opraviti. Potem so prišle druge obveznosti in z njimi že pripravljenost, da vse skupaj pustim, kakor je. A zaradi stroke bi ne bilo prav in končno tudi zaradi mene: če si dotlej napisal s slavističnega področja že nad trideset del — med njimi dve knjigi — in če si za vse to dobil honorar ali ne in ti to prav tako ni prineslo niti primerne delovnega mesta niti kake druge koristi vse v visoka trideseta leta, si ne moreš neupravičeno dati reči, da te deset let k nezahvalnemu raziskovanju slovenske besede ni gnala želja ali celo strast po spoznanju, temveč reci in piši sebičnost, kakor trdi tvoj olikani kritik.

Kljub svoji zavrnjenosti sem si med tem časom večkrat rekel: tudi ko bi se bil pregrešil, kakor trdi kritik, mi ne bi bil smel vrniti na enak način, posebno še, ker je, kakor sam posredno pribija — olikan. Še manj pa bi bil smel vso zadevo zaostri do popolne papirne likvidacije svojega nasprotnika. In kar je najhuje: stvari sploh niso take, kakor jih Kalenič, pač z odobravanjem urednikov (moram reči, da so meni veliko milejše ostrine pridno črtali, četudi so zadevale samo strokovno stran zadev), prikazuje javnosti. — Oglejmo si torej po vrsti Kaleničeve očitke.

Najprej odnos Kalenič : Guberina. V svojem članku sem oba omenjal pri obrambi svoje teze, da je »stilistika ena sama«²⁴. V zvezi s tem sem najprej spregovoril o tako imenovani literarni stilistiki, zatem o jezikoslovni, kakor jo pri nas zastopa Guberina in po njem Kalenič, na koncu pa še o Ballyjevi stilistiki ter o pojmovanju stila kot umetnostne formacije sploh. Menil sem upravičeno, da se Guberina ne bi zadovoljil z eno samo stilistiko, v katero bi se sedanje vrste uvrstile glede na različno pojmovanje raziskovalnega predmeta in glede na stopnjo metodološke uresničitve. Kaleniča sem pri tem omenjal zato, ker se mi je zdelo, da v tej zvezi govori v močni odvisnosti od Guberine. — Zakaj sem tako mislil in mislim še danes?

Kaleničeva odvisnost od Guberine se vidi že iz njegove lastne ugotovitve v Jeziku in slovstvu, in sicer v prvem stavku tretjega odstavka članka Stilografski pravopisni elementi²⁵, kjer beremo: »Ne da bi se v vsem strinjali z Guberino, bi stilografijo lahko opisali (...).« To se razume naj-

manj tako, da se Kalenič z Guberino strinja v večini točk. V čem je konkretno Guberina »spregovoril po Vatroslavu Kaleniču«, kakor sem zapisal?

Med drugim ima od Guberine Kalenič že izraz in pojem stilografije, potem pa določitev njenega mesta v odnosu do Ballyjeve stilistike afekta, do tradicionalne estetske stilistike in do literarne kritike. — Guberina namreč stilografijo definira²⁶ kot »znanost, ki bi proučevala stilska sredstva z opisovanjem, definiranjem in vrednotenjem, vsaj relativno«. Katera stilska sredstva? Tako tista iz »neafektivnega dela jezika kakor tudi iz afektivnega«²⁷. In kaj so ta stilska sredstva? »Elementi, ki označujejo stil«, to, kar imenujejo »gg. Marouzeau, Ch. Bruneau, Cressot, Devoto, Spitzer, Hatzfeld, Kayser, Sayce... stilski postopki«²⁸, tj. stilska sredstva, kot je treba prevajati francoske »les procédés«. Treba si je pogledati npr. Marouzeaujev Précis de stylistique française²⁹, da vidimo, kakšna stilska sredstva obravnava: tista, ki zadevajo glas (npr. ponovitve glasov, njihove ponazorovalne možnosti, akustične posebnosti), naglas, intonacijo, pravopis (tudi tegal), vse morfološke in sintaktične oblike itd. Od Guberinovih (v glavnem torej tudi Marouzeaujevih itd.) stilskih »postopkov« vodi h Kaleničevim stilskim točkam ravni pot, a z razliko, da so Guberinovi stilski »postupci« s pomočjo Marouzeauja lahko določljivi, kar je za Kaleničeve stilske točke težje reči. V tej zvezi³⁰ namreč najprej govori le o »stilistič(ih) element(ih) bodisi umetniškega bodisi neumetniškega teksta ali govora«, ki da jih stilografija »opisuje iz perspektive jezikovnih kategorij, razlaga afektivno in neafektivno vsebino v jezikovnih kategorijah v imenu pravopisnih, fonetičnih, morfoloških, semantičnih, sintaktičnih in drugih jezikovnih disciplin in je vsaj primarno ne zanimala estetski vtis, ki je s stilografskimi sredstvi dosežen v tekstih in govoru«³¹. Takoj naslednji stavek zamenjuje (?) izraz stilistični element z nedefinirano stilno točko, na koncu iste strani pa se govori še o stilnem elementu, vsebovanem prav v tej možnosti izbora.³² — Kalenič je sicer to in ono povedal v svojem članku drugače, deloma tudi določneje od Guberine, bistveno pa isto. V svojem referatu sem ga v tej zvezi omenjal zato, ker je njegov članek izšel v Sloveniji, jaz pa sem upošteval vse tako znano mi pisanje pri nas. V prvem zasnutku zato Guberine sploh omenjal nisem, toda končno sem uvidel, da v svojem referatu imena očeta stilografije ne smem pustiti neomenjenega, kakor nisem pustil

neomenjenega niti Ballyja. Zaradi tega in zaradi ekonomije glede na dolžino referata je moj stavek formuliran tako, kakor je, in bi ga v drugačnih okoliščinah gotovo zamenjala srečnejša formulacija. Pa — kot rečeno — tudi taka ubeseditiv sedaj obširno utemeljenega odnosa Kalenič — Guberina ne opravičuje Kaleničevega obračuna s puto in petelinom.

Kako pa je z mojimi kradljivimi pogledi v knjigo *Zvuk i pokret u jeziku*? Na 37. strani mojega članka je govora o stilski vrednosti soglasnikov in samoglasnikov, Guberina na str. 72 obravnava isti problem. Pa Kalenič vendar ne misli, da je Guberina na vsem božjem svetu edini pisec, kjer se je mogoče poučiti o podobnih zadevah, ali pa da sem jaz tudi duhovno tako zelo pripet na ljubo domače obzorje, da tega ne bi bil mogel najti tudi kje drugje?! S čim mi bo dokazal Kalenič, da sem jemal iz Guberine, četudi bo pozabil, da sem mu sam povedal, da sem Guberinovo knjigo ediničrat bral leta 1955? — Na isti 37. strani, že pred tem, pri opombi št. 26 vendar zelo razločno navajam svoje vzornike: na prvem mestu tri dela Michaela Riffatterra, potem Marouzeauja, Cressota, Guirauda, Bruneauja in celo Kurkowska je omenjena³³. Le zakaj bi moral jaz piti iz studenca, ki je Kaleniču tako pri srcu, če sem se lahko napojil pri tistem, ki je meni všeč! To so vendar loci communes, ki pa sem jih jaz v nasprotju z Guberino rabil za ponazoritev svoje teze o stilski označenosti in neoznačenosti glede na dejstvo, ali se določena jezikovna značilnost pojavlja v opazni ali neopazni danosti. Ta kriterij pa je prinesel v stilistiko v zameno za ne dovolj jasni kriterij afektivnosti oz. neafektivnosti Michael Riffatterre konec 50. let, zato ga gotovo nimam s str. 72 Guberinove knjige *Zvuk i pokret u jeziku*, ki je izšla leta 1952.

In drugo mesto? Moja stran je ista, pri Guberini pa 137. Guberina na tem mestu govori o izboru kot podlagi stila — torej Kalenič misli, da sem sprejel misel, da je stil posledica takšnega ali drugačnega izbora iz jezikovnih sredstev, od Guberine. — Zgoraj sem že povedal, da nisem. To pa se da dokazati nevernim še s tem, da jaz govorim o opaznem in neopaznem izboru, Guberina pa razpravlja o tem, ali se »izbor vrši na liniji kvalitativnih vrijednosti, a ne kvantitativnih«³⁴ ali ne. Ali Kalenič ne more razlikovati obojega?

Pa zadnje mesto? Guberina tam razpravlja o škodljivem istovetenju »stilistike (kao objektivne znanosti, koja proučava izraz afektivnosti u jeziku) i umjetnosti«³⁵. S tem

v zvezi Guberina po Ballyju pravi, da »afektivni izrazi sami po sebi (ne mogu) kreirati umjetničku vrijednost (a)li isto tako je nerealno govoriti, da jezična, lingvističko-stilistička analiza ne može pridodati analizi umjetničkoga jezičnog izraza«³⁶. In o čem pišem jaz na vzporednem mestu? — Najprej o tem, ali spada v stilistiko metrika, glasovne figure, stavčnofonetični pojavi in besedni red, nato pa tezo o opaznem in neopaznem izboru ponazorim, da bi se videla kot stilistični spoznavni kriterij. Guberina govori torej o nasprotju stilistični (beri afektivni) — nestilistični (beri neafektivni) izraz, jaz pa o nasprotju opazno — neopazno jezikovno (besedno, oblikoslovno, besedotvorno, sintaktično in besednega reda) sredstvo. Edina vzporednost obeh strani je v dejstvu, da svoje drugačne misli ponazorujem tudi ob istem jezikovnem sredstvu kakor Guberina, namreč ob besedi.³⁷

Te stvari bi bil zvedel »radovedni bralec«³⁸, ki ga Kalenič vabi k primerjanju mojega in Guberinovega pisanja. Kdo izmed radovednih bralcev je res šel ta mesta primerjat? Mislim, da niti uredniki ne, ker bi bili sicer lahko ugotovili, kar smo pravkar razložili. Ali ne bi bila Kaleničeva dolžnost, da bi bralcem predložil moj greh, kakor se spodobi, ne pa da jih je silil verjeti mu na besedo, četudi se s tem nasiljuje resnica.

Zakaj sem, kakor pravi moj polemik »milo povedano« pozabil, kaj je Kalenič pisal v 4. vrstici od spodaj na str. 229 svojega članka, in svoj stavek formuliral »Po vsej verjetnosti Kalenič pri tem misli, naj bi jezikoslovni stilistik le opozarjal na opozicijsko možnost ali nemožnost izbora — spomnimo se našega primera o nosu in kumari — pokazal naj bi, kateri faktorji povzročajo učinkovanje določene stilske točke, pri vsem tem pa bi ga ne smela zanimati vrednost danega izbora; tj. jezikovni stilistik naj bi se ne zanimal za to, ali je izbrana varianta, močna, lepa, skladna, balnala, izumetničena«³⁹, tudi lahko povem: zato, ker iz članka ne izhaja nedvoumno, ali res tako misli ali ne. Polemik se moti, ko misli, da je v tisti četrti vrstici od spodaj na to dan jasen odgovor, saj je radovedni bralec tam mogel prebrati le naslednje: »tudi na drugih spoznavnih področjih. Pri tem mora upoštevati Ballyjevo tezo«. Tudi če je pritegnil še naslednjo vrstico, mu odgovor ni bil dan. Zaman iščemo takega odgovora tudi drugod v članku, kjer na str. 229 tretji odstavek pove, da »se (stilograf) vsaj primarno ne zanima za estetski vtis, ki je s stilografskimi sredstvi

dosežen v tekstih in govoru;» na str. 230 se vrednotenje rezultatov stilografije izročja estetski ali kritični stilistiki (torej stilografije niti na drugem mestu ne zanima estetski vtis stilografskih sredstev)⁴⁰; na naslednji strani pa se to »trdno« stališče stilografije nasproti jezikovni analizi in estetsko stilni (kritično-stilni) po Guberinovem zgledu (prim: »Jasno je samo po sebi, da nije potrebno, analizirajući izraz, svaki put naglasiti kojem području pripada analiza koju vršimo«⁴¹) potrdi s Kalenićevo formulacijo: »Samo po sebi se razume, da ni treba za vsak tekst opraviti analiz v vseh štirih navedenih etap, da bi se pokazalo, ali je tekst kaj vreden ali ne, da ni vedno treba strogo ločevati eno analizo od druge in da ni treba posebej poudarjati, kakšno analizo opravljamo«⁴². — Zaradi tega omahovanja sem zapisal »verjetno«.

Ob takšni utemeljenosti polemikovih argumentov bi nadaljnje odgovarjanje Kaleniću lahko opustili, saj nam res ne more biti tako zelo do tega, da bi ga pridobili za svoje stališče glede stilistike in njenih značilnosti in dolžnosti. Pa vendar: ali je Kalenić prej pisal o stilistiki, kakor sem jaz do teh stvari imel stališče, ki se kaže iz referata z blejskega slavističnega sestanka? Tudi tu si bo moral upokoriti nekaj trmoglavih dejstev: iz mojih poročil rektoratu ljubljanske univerze o stanju doktorske naloge se vidi, da sem poglavja o stilu izdelal že do junija 1960, načelno pa sem si moral o teh zadevah priti na jasno še prej. Tako si je pač dovoljeno misliti. V arhivu Lingvističnega krožka v Zagrebu pa Kalenić lahko zve tudi natančne podatke o tem, da sem svojo metodologijo predstavil njegovim članom v dveh predavanjih, v drugem tudi čisto konkretne rezultate ob analizi Dekle Ančke. Kalenićev članek je izšel leta 1961 v aprilski številki.

Opozoriti moram ob koncu še na Kalenićevo značilno spoštovanje smisla besed, ki jih jemlje v posebne namene iz mojega besedila. Iz njegovega stavka »Toporišičeva podzavestna doživetja (gl. str. 40) (me) niso nagnila k temu, da bi opustil svoje mnenje« glede izrazov stilem — stilna točka, glede Toporišičeve »metaforično-hiperboličn(e) zamenjave nosu s kumaro« in glede tega, »ali se stilistika in katera, in kakšna, mora ukvarjati z estetsko oceno ali ne, ali je ena sama stilistika ali pa jih je več«⁴³ je bralec moral sklepati, da sem jaz svoja razpravljanja o stilu in stilistiki utemeljil s svojimi podzavestnimi doživetji. Kaj pa res pišem na inkriminirani 40. strani? »Po mojem globokem prepričanju, ki se mi je napovedovalo — skoro bi re-

kel — po skrivnem podzavestnem občutku, bistvene razlike med obema stilistikama (mišljeni sta literarna in jezikovna) ni.« Samo to, nato pa sem branil tezo s prav tako jasno formuliranimi stavki, kjer ni nikakih podzavestnih doživetij v ozadju, ampak celo izrecno navedena imena vsaj nekaterim dobro znanih stilistikov. In tisti moj podzavestni občutek, ki mi je napovedoval spoznanje: ali spoznanje ne pride vendarle na svetlobo zavesti iz neobstajanja in podzavesti?

Mislím, da sem jajce opravičil, petelina in putke ni običaj.

ODNOSNICE

1. Tak je naslov članka, ki ga je V. Kalenić objavil v JIS VIII 1962/63 str. 221.

2. Glej pri 1; menda sem pravilno bral s poudarkom na delni.

3. Če sem še kateri primer kljub vestnemu preštevanju le izpustil, si je to razlagati s kritikovim namigom na mojo pač načeto prisebnost, s katero edino si je mogoče razlagati dejstvo, da se »na vso moč trudi(m), da bi m(u) očital nesamostojnost (in ne samo [njemu]), pri (čemer) pa ne ostaja(m) dosleden niti v dveh zaporednih stavkih«.

4. To je moj zadevni članek oz. na Kalenića se nanašajoči del.

5. To sem pa v tem primeru jaz. Gospo Judit najdeš v CZS IV; v uvodu o jajcu.

6. Tako Kalenić ustno avtorju tega odgovora dne 5. IV. 1963.

7. »Zdi se, da je za Toporišiča greh, če kdo ne misli kot on (...).« V tem pogledu je zanimiva moja formulacija v zvezi z Ballyjevo stilistiko: »Kdor hoče, take vrste stilistiko res lahko imenuje jezikoslovno...«, kar se bere na str. 42 mojega članka Razgledi po stilistiki in stilu v JIS 1962/63.

8. »V stilizaciji svojih stavkov, se Jože Toporišič na vso moč trudi, da bi mi očital nesamostojnost.«

9. Prim. Zdi se...« pri navedku 7, »v stilizaciji svojih stavkov« pa pri 8.

10. Upam, da je treba na ta način semantizirati majuskule. Lahko še zavist itd.

11. »Toporišiču očitno ne gre za dejstva, temveč za: JOŽETA TOPORIŠIČA.«

12. »Vendar — in to je popolnoma jasno, vsaj iz olike! — nisem mogel napasti Petra Guberine zgolj zato, ker se ne strinjam z njim; toda za Jožeta Toporišiča je to očitno docela nerazumljivo.«

13. To se nanaša na mesto mojega članka, str. 36., kjer pišem »Naš največji stilistik, Ocvirk...«, kar je očitno razumeti v slovenskem okviru.

14. Glej navedeni del pri 12.

15. »... kdo je po kom spregovoril... radovedni bralec naj primerja recimo str. 37 Toporišičevega članka in recimo str. 72 dela Petra Guberine: Zvuk i pokret u jeziku, ali str. 37: str. 137 o.c. ali str. 39: 145 o.c.«

16. »Članek Jožeta Toporišiča vsebuje tudi drugačne jožetoporišičevske stileme.«

17. »Čeprav sem na str. 229, četrta vrstica od spodaj, jasno povedal, kaj in kako mislim, Toporišič, milo rečeno, pozablja na vse to in formulira svoj stavek: »Po vsej verjetnosti Kalenić pri tem misli...«

18. »Upam namreč, da bo Jože Toporišič enkrat dovolil tudi to stilno možnost izbiranja: namreč da so ljudje, ki se lahko tudi ne strinjajo z Jožetom Toporišičem.« — V zvezi s tem opozarjam na svojo izjavo, tukaj navedeno pri št. 7, v zvezi z Ballyjem.

19. »Toporišič piše: »Guberina, ki je spregovoril po Vatroslavu Kaleniću v teoretičnem delu članka o stilografiji...«; ko pa bi bilo pričakovati, da bo Toporišič povedal, kaj pravi Guberina, kje pravi Guberina, kako pravi Guberina, Toporišič hladnokrvno spremeni subjekt, ki zdaj ni več Guberina, pač pa Kalenić.«

20. Šesti in osmi stavek Kalenićevega pisanja.

21. Deseti stavek; tu naveden v opombi 15.

22. 14. stavek.

23. Ta nepoznani nekdo je seveda Kalenićeva »malenkost«, kakor se sam imenuje v drugem stavku svojega delnega razgleda po meni.

24. Str. 40, 2. odstavek.

25. V. Kalenić, Stilografski pravopisni elementi, JiS VI 1960/61 229.

26. V svojem članku Stilistički i stilografski postupci: naučna i literarna analiza, Pogledi 55 Zagreb (1955?) str. 169, zadnji odstavek.

27. Prav tam.

28. Prav tam str. 171.

29. III. izdaja 1950.

30. JiS VI 1960/61 str. 229, 3. odstavek.

31. Prav tam.

32. Prav tam, zadnji odstavek.

33. JiS VIII 1962/63 str. 44 št. 26.

34. Zvuk i pokret u jeziku, str. 137.

35. Prav tam str. 145.

36. Prav tam.

37. Guberina o »dvojnem« pomenu osla in soda, jaz kumare. — Kalenić bo morda tudi razodel, kaj se mu pri tem zdi napačnega, da ne bo samo namigovanje v 13. stavku njegovega pol. spisa.

38. Kalenićeva pol., 10. stavek.

39. Kalenićevo kot pri 38, moje stran. 42.

40. Prim.: »(N)aloga stilografije je v tem, da (...)posebne in (...)splošne afektivne točke opiše.«

41. Pogledi str. 172.

42. Kalenić JiS str. 231, 2. odstavek.

43. Vse to v tej »polemiki«, če se tud jaz »milo« izrazim.

Top -

DOPOLNILO »VISOKI ŠOLI SODOBNE POLEMIKE

Kljub Cankarjevi etiketi, za katero se skriva J. Toporišič, in prav zaradi Cankarja, bom povedal še nekaj besed. Guberino in Toporišiča sem spravil v zvezo ne zato, da bi »dokazal krajo«, kot skuša to Toporišič obsežno ovreči (besed: kraja, kradljiv ... nikjer nisem uporabil), marveč zato, da pokažem, da so loci communes nekaj, kar ne velja samo za Toporišiča, ampak tudi zame. Toporišičeva interpretacija ni boljša niti na drugih mestih. Če sem napisal »zdi se«, potem to pomeni »zdi se« (in ne: je, kot meni T.), če sem napisal »kdo«, potem to pomeni »kdo« (in ne: Kalenić, kot hoče T.). Ker nisem svoj lastni zgodovinar, nimam zapisanih podatkov o tem, katerega dne, meseca in leta sem se pogovarjal z raznimi ljudmi, kaj so oni meni rekli in kaj jaz njim, poleg tega pa ne maram pisati kritike svojih del. Mislim, da je Toporišič neupravičeno dvignil prah zaradi stvari, ki so čisto preproste. Čudim se, da v tem dviganju prahu ni dobila svojega mesta tudi štiriinštirideseta nanosnica, ki bi pojasnila, kaj neki pomeni »enačba«: $33:20 (10 + 5 + 4 + 1)$, ki jo Toporišič uvodoma postavlja.

Identifikacija Cankarjevega kupca, jajc, putke in petelina z najino polemiko je depasirana. Prav tako je depasirano vmeševati v polemiko Toporišičeve osebnostne probleme, kot so: Hamburg, honorarji, koristi, primerno delovno mesto ...

In za konec v tej šoli sodobne polemike: prvič je Toporišič očitel Guberino, nakar je sam omenil prednike oziroma locos communes, sedaj mi je očitel Krležo. Vendar moram dodati: pridevnike na -ovski/-evski je pred Krležo uporabljal tudi A. G. Matoš (npr. Hugovski l. 1897, skerličevski l. 1906, leopardijevski l. 1912) in njihova raba je precej pogosta.

Vatroslav Kalenić

Opomba uredništva: S tem je za nas polemika zaključena.